

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:53
sssjournal.com

pp.7545-7548
ISSN:7548-7548

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 19/10/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 27/12/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 27.12.2019

OKÇULUK İLE İLGİLİ HADİSLER VE İNANÇ SİSTEMİ İÇERİSİNDE OKÇULUĞUN DEĞERLENDİRİLMESİ

THE EVALUATION OF ARCHERY IN THE HADITHS RELATED TO ARCHERY AND THE BELIEF SYSTEM

Öğr. Gör. Ömer Tarkan TUZCUOĞULLARI

Gaziantep Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor yüksekokulu, tarkanfolk@hotmail.com, Gaziantep / TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9009-487X>

Arş. Gör. Ceyhan SERÇEMELİ

Atatürk Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Erzurum/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6013-5239>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1976>

Reference : Tuzcuoğulları, Ö. T. (2019). "Okçuluk İle İlgili Hadisler ve İnanç Sistemi İçerisinde Okçuluğun Değerlendirilmesi", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(53): 7545-7548.

ÖZ

Ok ve yay dönemim en önemli silahlarından olup, bu önem ateşli silahların çıkmasına rağmen yüzyıllarca önemini yitirmemiş, 18. Yüzyılın ortalarına kadar itibarını korumuştur. Bundan çok çok önce baruta dayalı ateşli silahlar icat edilmesine karşın, bu silahların pratik kullanımdan uzak olması, ağır ve doldur boşalt işleminin uzun sürmesi etkisini azaltmıştır. Ne var ki daha sonraları silahların hafiflemesi ve menzilin artık bir oktan daha uzun hale gelmesi ile daha çok tercih edilir olmuştur. Ateşli silahlar daha çok tercih edilirken, ok ve yay kullanımı o oranda azalmış artık duvardaki yerini almaya başlamıştır. Ancak İslam dünyası için okçuluğa duyulan saygı hiçbir zaman azalmamıştır. Teknolojik gelişmeler silahların yapısını ve kapsamını değiştirmesine rağmen okçuluk maneviyatta ki önemini hep korumuş, barışta dahi saygınlığını yitirmemiştir. Okçuluğa bu değeri katan inanç sistemi içerisindeki değerlerdir. Bir birine benzer olsa da, kırka yakın hadis tespit edilmiştir. Benzer hadislerin olması aslında farklı kişilerin telaffuzundan kaynaklanır ki, hadise ait konuyu daha da güvenilir kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okçuluk, Hadis, İnanç, İslamiyet.

ABSTRACT

The bow and arrow is one of the most important weapons of my era, despite the importance of firearms for centuries despite the importance of the emergence, has maintained its reputation until the middle of the 18th century. Although gunpowder-based firearms were invented long ago, the fact that these guns were far from practical use and the long duration of heavy and unloaded operation reduced the effect. Later, however, it became more preferable with the weapons being lightened and the range now longer than an arrow. While firearms are more preferred, the use of bows and arrows has decreased at that rate and is now taking its place on the wall. However, respect for archery has never diminished for the Islamic world. Although technological developments have changed the structure and scope of weapons, archery has always maintained its importance in spirituality and has not lost its respectability even in peace. It is the values within the belief system that adds this value to archery. Although similar, forty hadiths were identified. The fact that there are similar hadiths stems from the pronunciation of different people, which makes the subject of the hadith even more reliable.

Keywords: Archery, Hadith, Faith, Islam

1. GİRİŞ

Eski Türklerde ok ve yaya yüklenen anlamlar hükmeden ile tabi olan şekilde askeri ve siyasi yönetim etrafında geliyordu. İslamiyeti kabulden sonra okçuluğa önem azalmamış, bilakis daha da çoğalmıştır. Yine, dönemin en önemli silahı olması vesilesi ile ok ve yay kullanılması, çocuklara öğretilmesi zaruri olarak görülmüştür. “İslâm dini, bütün hükümlerinde olduğu gibi sporla ilgili hükümlerinde de “insana zarar veren şeyleri yasaklama” ve buna karşı “beden ve ruh açısından insan sağlığına fayda veren şeyleri teşvik etme” stratejisini takip etmektedir”(Hasan,2015; Bayram ve ark.,2019). Müslüman’ın her şartta hayatta kalabilmesi ve pek tabi savaşılabilmesi için dönemin en önemli silahını kullanırken de maharetli olması gerekirdi. “Müslüman savaşa ruhen olduğu gibi bedenen de hazır olmalıdır. Müslüman bireyin bedensel eğitimi yapması gerektiğinden bahsedilirken genellikle onun savaşa hazır hale gelmesi kastedilmektedir”(Bayram ve ark., 2019). Savaşta galip gelebilmek için barış zamanı bedeni eğitmek ve dönemsel silahlar ile taktikler geliştirmekte gerekiyordu. Bunun için her an hazır olmak ve talimli olmak gerekir.

“İslam dini yay ile ok atmayı yalnızca öğütlemekle kalmamış, bunu bir görev olarak da Müslümanlara yüklemiştir. Hz. Muhammed’in yay ile ok atmanın öğrenilmesi ve fazileti hakkında birçok tavsiye ve buyruğu vardır”(Karahana, 1980). Bu buyrukların toplanarak bir araya getirdiği bazı eserler mevcuttur. Karahana; Abdullah b. İsmail’in hazırladığı “Ok Atmanın Öğrenimi ve Erdemleri” eserinde, toplanan 40 adet hadis bulunduğunu ve bunun el yazması örneğinin İstanbul Üniversitesi kütüphanesinde olduğunu bildirmektedir. Karahana, makalesinde bu konu ile ilgili, peygamber efendimizi işaret ederek, Kur’an da saklı bilgiler olduğunu yazmıştır. “Biraz dikkat edilirse görülür ki: Peygamberimiz, üzerinde durduğumuz hadisler ışığında ok atmanın İslam dininin tavsiye ve emrettiği hususlardan biri olarak ümmetine tebliğine itina göstermiştir. Bir kere *Kuran*’daki bir ayetinin tefsirini bizzat yapmağı yararlı görmüş ve burada Tanrı emrinin özünde ok atma öğreniminin saklı bulunduğunu üç defa tekrarlayarak beyan etmiştir”(Karahana, 1980). Bu beyanları ve buyrukları, toplanmış hadisler olarak günümüze kadar geldiğini biliyoruz. Elbette ki Müslümanlar Kur’an da buyrulduğu gibi ve hadislerde tavsiye dildiği gibi yaşamlarını sürdürmelidirler. “Hadisler, İslamiyet’in okçuluğa verdiği önemi göstermesi açısından önemlidir. Kur’an-ı Kerim Enfâl Suresi 17. ayette geçen rema kelimesi, kavsnâmelerde ok atmak olarak değerlendirilip yorumlanmıştır”(Gürgendereli, 2015).

“İslami kültürle de yoğrulan okçuluk, Hz. Muhammed’in hadisleriyle hem dini hem motive edici bir nitelik kazanmıştır. İslami kaynaklara göre ok ve yay, ilk defa Hz. Adem’e verilmiştir”(Gürgendereli,2015). “İslamiyet’te ok ve yayın Allah tarafından, Hz. Âdem’e gönderildiğinde “attığın zaman (okunu) sen atmadın, oku atan Allah’tır” (el-Enfal, 8/17) anlamında âyet olduğu bilinmektedir”(Turan ve Gürbüz, 2019). “Ahiliğin etkisiyle “yay” dinî anlamlarla sembolleştirilmiştir. Ok-çuluk ve güreşlerde dinî törenlere yer verilmiş ve bazı dinî ritüeller kullanılmış-tır”(Güven, 1999).

“Hz. Peygamber’in hadislerinde güreş, yüzme, ata binme ve ok atma gibi spor dallarını yapmaya, öğretmeye yönelik teşvikler vardır. Çünkü spor yap-mak, hem savaşa hazırlanma açısından, hem de insanın ruh ve beden sağlığı açısından fevkalade faydalıdır”(Nesai, 1981; Buhari, 1982; Sancaklı, 2010). “At, koşu, okçuluk ve benzeri yarışların teklifi hükmü hakkında en ayrıntılı ve isabetli görüş kanaatimizce Şafii hukukçulara aittir. Onlara göre normal durumlarda spor müsabakaları yapmak sünnettir. Cihat ve ülke savunması için gerekli olursa, diğer bir ifadeyle askerî talim amacına yönelik olarak icra edilirse farz kategorisine dahil olur”(Telkenaroğlu, 2011).

2. OK ATMA İLE İLGİLİ HADİSLER

Peygamberlik görevi; sadece kitabı getirmek ve onu insanlığa sunmak ile bitmez. Elbette ki onu açıklamak ve insanlara anlatmak yine peygamberin görevidir. Çünkü Kur’an da yazılı olan emirler peygamber tatbik etmeden anlaşılabilir. Ya da her Müslüman kendi anladığı şekilde tatbik ederdi. Kuşkusuz hadislerde peygamber efendimizin sağlığında yazılmaya başlandı. Gerek hutbe

de gerekse halk ile sohbet sırasında söylenenlerin yazılması ile ya da unutulmaması ile ilgili olarak uyarılarda bulunduğu rivayet edilir.

-Ok atmayı öğreniniz ve ondan yüz çevirmeyiniz, zira iki hedef arasındaki mesafe, cennet bahçelerinden büyük bir bahçedir-

-Kim oku atışı ile öğrenir, sonra onu bırakırsa bizden değildir- Yay çekmek ve oku fırlatmak çok zaman alan ve uzun sürede ustalık kazanılan bir iştir. Yukarıda belirtildiği gibi okçuluğa dini açıdan yüklenen bunca önemli anlam varken ok atmaktan ayrılmak tabii ki hayırlı değildir. Zira kazanılan kuvvet kısa sürede de kaybolup gider.

-Atın ya İsmailoğlanları, sizin atanız okçuydu- Pazar yerinde ok atanların yanına yaklaşan Rasulullah, böyle buyurmuştu. Hz. İsmail'in oku icat ettiği ve Hz. İbrahim'in ise yayı icat ettiğine inanılır. Ne var ki ilk ok ve yay Hz. Adem'e indirilmemişti.

-Çocuğun baba üzerinde hakkı; Kur'an öğretmek, yazmak ve ok atmaktır- Kur'an öğrenilmesi hayatın doğru yaşanması için önemlidir. Ok atmak ise zorunlu kalındığında hayatta kalabilmek için önemlidir. "Hatta Hz. Muhammed'in, okçuluğu, bir babanın evladına öğretme yükümlüğünde olduğunu belirttiği rivayet edilmektedir"(Küçük, 2018). Anlaşılan o ki İslam; babaya, çocuklarına öğretmesi için bazı yükümlülükler vermiştir. Ok atmak ta babaya verilmiş önemli bir görevdir.

-Ok atmak, hayırlı bir oyundur- Ok atmak, eğlenmek anlamında oyun olarak da görülmektedir. Ancak bu oyun bir başka hadis ile ilgili olarak nafil ibadetten daha hayırlı sayıldığından farklı ancak aynı amacı hatırlatan bir hadis olduğu düşünülebilir.

-Hiçbiriniz oklarıyla egzersiz yapmaktan bıkip usanmasın- Peygamber efendimiz Hz. Muhammed ok talimi yapanları gördüğünde onları yüreklendirir ve teşvik ederdi. "Yanında ok atan Sa'd Bin Ebu Vak kas'ın okçuluktaki başarısını görünce "babam sana feda olsun" diyerek okçuluğu teşvik ettiğine de dikkat çekilmektedir"(Küçük, 2018).

-Kuvvetten murad ok atmaktır- "denilerek kuvvet kelimesinin "ok atma" (remy) şeklinde değerlendirildiğine de dikkat çekilmektedir" (Yücel, 1999; Bozkurt, 2007; Gürgendereli, 2015).

-Allah Teâlâ bir ok yüzünden üç kimseyi cennetlik eder: Allah rızası için ok yapan, Allah yolunda onu kullanan ve atan, ok vermek suretiyle yardım eden-

-Sıkıntısı olan kişi ok ve yay edinse sıkıntısı zail olur- Ok ve yay edinmek bununla meşgul olmak o dönemin bir nevi boş zaman aktivitesi olarak algılanabilir. Boş zamanı ok atarak değerlendirmek, yani yay çekmek sıkıntıları da giderecektir.

-Ok atmak nafil ibadetten daha hayırlıdır- Farz ve vacip olmayan ibadetlerin dışında kalan; vakit namazları dışında kılınan namazlara, oruç tutulması emredilmemiş günlerde oruç tutulması nafil ibadetler olarak bilinir. Ok atmak o kadar önemlidir ki bu nafil ibadetlerden daha hayırlı buyrulmuştur.

-Atıcılığı öğreniniz, zira düşmanlarla savaşanlar için gerçekten hayırlıdır- Dönemin etkili bir silahı olması sebebiyle atıcılığın öğrenilmesi elzemdir. Zira savaşlarda Müslümanların üstün gelmesi için bu teknolojiyi ve atış tekniklerini çok iyi bilmesi gerekiyordu.

-Düşmana karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet hazırlığını yapınız. Ağâh olunuz ki kuvvet, (ok) atmaktır- "Atmak kelimesinin " burada "ok atmak" anlamında kullanıldığı düşünülmektedir.

"Ebu Hureyre'nin rivayet ettiği bir hadîste -Pabuç, toynak ve temren dışında bir şeyle ödüllü yarışma yapılamaz- buyrulmuştur"(Telkenaroğlu, 2011).

3. TARTIŞMA ve SONUÇ

İslam dini sağlıklı yaşamayı öğütlerken, bedene ve zihne zararlı olacak maddelerden uzak durmayı da emretmiştir. Sağlığa yararlı olacak bir takım beden faaliyetlerine; gerek hadisler, gerekse Kur'an içerisinde rastlamak mümkündür. Bu tür faaliyetlerin ve bunlara dayalı olarak gelişen yarışmaların, bahis ve kumara yönelmemesi kaydı ile eğlence ve sağlık için yapılması uygun

bulunmaktadır. Kur'an ve sünnet Müslümanların her daim kuvvetli olması gerektiğini, dışarıdan gelebilecek kötülöklere karşı hazırlıklı olunması gerektiğini bildirir. Müslümanlar savaölara hazırlık olarak da kendilerini eğitmelidirler. Dönemin en önemli silahı olan ok ve yay bu yüzden daha da önemli görölmektedir. Her Müslüman'ın iyi bir okçu olması ile ilgili hadisler ve okçuluğu teşvik eden hadisler; İslamiyet'in ayakta kalabilmesi için okçuluğun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak; İslami inanç sistemi içerisinde başta Kur'an olmak üzere hadislerin buyurduğu emirler; Müslümanların hayatını daha iyi sürdürebilmesi, onlara zarar verebilecek topluluklarla savaöa bilmesi ve başa çıkabilmesi, İslamiyeti yayacak kuvvet ve kudrette olmaları için verilmiştir. Hadisler günümüze farklı alimler tarafından nakledilmişse de benzer hadislerin olması, farklı zamanlarda farklı kişilerce yazılmasından ve aktarılmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu anlamda ok ve yay Eski Türklerde ki gibi önemini korumuş ve hatta kutsallığı dahi İslam dini motiflerine göre değişerek devam etmiştir.

KAYNAKLAR

Bayram M. Ve Arkadaşları, 2019, İslam'da Sporun Önemi ve Ahlakı, Journal of Ağrı İbrahim Çeçen University Social Sciences Institute AİCUSBED 5/1 Nisan, Ağrı, s.207-224.

Bozkurt N., 2007, Ok, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 33, Ankara, s. 333-335.

Buhari S., 1982, Ebü Abdillan Muhammed b. İsmail, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Gürgendereli R., 2015, Bir Okçuluk Risalesi; Kavname, Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/8 Spring, Ankara, p. 1313-1324.

Güven Ö., 1999, Geleneksel Okçuluk ve Güreş Sporunda Ahilik, 2. Uluslar arası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, s.185-186.

Hasan Kerim Macit, 2015, er-Rubayî, el-Medhalu Li Dirâseti'ş-Şerîati'l-İslâmiyye, Dâru's-Selâm el-Kânûniyye, s.220.

Karahan A., 1980, Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları: 2659, İstanbul.

Küçük M.A., 2018, İslam Öncesinden Sonrasına Türk Geleneğinde Bir Yaşam Stili: Okçuluk, International Journal of Cultural and Social Studies, Volume: 4(1), s.178-191.

Nesai, 1981, Ebü Abdirrahman Ahmed b. Şuayb, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Sancaklı S., 2010, Ahilik Ahlakının Oluşmasında Hadislerin Etkisi, İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1(1), s.1-28.

Telkenaroğlu M.R., 2011, İslam Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Spor Faaliyetleri, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Dergisi, Sayı:36, Erzurum, s.71-104.

Turan S. Ve Gürbüz F., 2019, Mehmed Emin Vahid Paşanın Minhacü'r-Rumat Adlı Eseri, PESA International Journal of Social Studies, Cilt:5, Sayı:2, s. 59-64.

Yücel Ü., 1999, Türk Okçuluğu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.